A kamarai működés külföldi tapasztalatai

SZILÁGYINÉ DR. FÜLÖP ERIKA[1]

A Magyar Kormány és az EU-tagállamok egyik gazdaságpolitikai célkitűzése a mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése, támogatása, amelyben a kamarák rendkívül fontos szerepet játszhatnak. A külföldi országok tapasztalatainak a megismerése után kiderül, milyen fontos szerepet töltöttek és töltenek be napjainkban is a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés, valamint az érdekképviselet területén, így létezésük nem megkérdőjelezhető. A magyar kamarákban jelenleg a napi *ad hoc* feladatok és a rövid távú gazdálkodás kényszere éppen attól fosztja meg a tagságot, amire annak leginkább szüksége van: a középtávú kitekintés lehetőségétől, a hazai piacnál szélesebb körű szemléletmódtól. Ugyanakkor a közigazgatás is felkészült szakmai partnert keres a vállalkozói érdekképviseletben. A megoldás a kötelező tagság lehetne, amely a közjogi kamarai modell fő jellemzője, ezzel biztosítva lenne a gazdálkodó szervezetek teljes körű részvétele a gazdasággal összefüggő közfeladatok ellátásában, valamint a kormányzat olyan hasznosítható alapadatokkal, információkkal rendelkezhetne, amelyek segítik intézkedéseinek, stratégiáinak az előkészítését.

Kulcsszavak: gazdasági kamara, érdekvédelem, érdekképviselet, köztestület

JEL kód: K 39

Magyarország uniós csatlakozását megelőzően nagy hangsúlyt kapott a politikai és az üzleti szint közti úgynevezett köztes szféra tevékenységének a vizsgálata, ezen belül is a vállalkozói érdekképviseletet ellátó gazdasági kamarák. Napjainkban ismét előtérbe kerültek e szervezetek, egyrészt mert az állam gazdasági szerepvállalásának a csökkentéséhez szükség lenne arra, hogy a gazdasággal összefüggő közfeladatok egy részét a köztestületi formában működő gazdasági kamarák lássák el. Másrészt hálózatszerű működésüknek köszönhetően olyan hasznosítható adatokkal, információkkal rendelkeznek, amelyek

[1] Egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar.

segíthetik a gazdaság fejlesztését érintő kormányzati intézkedések, stratégiák előkészítését. Mivel szükségessé vált a magyar kamarai rendszer továbbfejlesztése, a piacgazdaságban létező kamarai modellek áttekintése után néhány külföldi kamara működését és hasznosítható tapasztalatait vizsgálom.

A kamarai modellek

A piacgazdaságban alapvetően kétféle modell létezik: a magánjogi (más néven angolszász) modell, amely legtisztábban az Egyesült Államokban jelenik meg, és a közjogi (más néven kontinentális) modell, amely Nyugat-Európa több országában elterjedt. Az 1. számú ábra mutatja e modellek elterjedését Európa egyes országaiban. Megfigyelhető, hogy minden országban található valamilyen típusú kamara, és ezáltal látható, hogy szükségességüket egyik európai államban sem kérdőjelezik meg.

Forrás: saját szerkesztés 2012.

1. ábra. Kamarai modellek az egyes európai országokban

Az angolszász kamarai rendszerek fontos ismérve, hogy teljes mértékben alulról építkező önszerveződésnek tekinthetők: a központi

hatalom nem „bábáskodott" megszületésüknél, ezért semmilyen állami jogosítványt nem ruházott rájuk. E szervezetek nem törvény által létrehozott jogi személyek, hanem egyesületként működnek, ritkán vesznek részt a szakmai közigazgatásban, és a kormányzatot sem segítik intézményes módon tanácsadó munkával. Tevékenységük főleg az üzleti kapcsolatok kialakulásának az elősegítésére és élénkítésére koncentrálódik. Az angolszász modellt követő kamarák függetlenek a kormányzattól és az állami közigazgatástól, fakultatív tagsági rendszerük miatt az adott gazdasági-szakmai kör kis szeletét képviselik, ezért anyagi erejük és társadalmi súlyuk elég csekély (Strausz 2007).

A kontinentális modell alapján szerveződő kamarák köztestületi státuszuk és az automatikus tagság miatt olyan törvényes érdekképviseletekké válnak, melyek az adott gazdasági kör egészét magukba foglalják, és a kormányzattal rendszeres kapcsolatban állva befolyást gyakorolnak a törvényalkotó munkára is. Az e modell szerint működő kamaráknak a gazdaság képviseletére, az országos és a helyi gazdasági döntések befolyásolására törvény által biztosított joguk van. E miatt, illetve az államtól kapott pénzügyi támogatás következményeként autonómiájuk nem oly széles körű, mint angolszász társaiké, a központi hatalomtól való függetlenségük, illetve önkormányzatiságuk miatt azonban szélesebb pénzügyi alapokkal és tágabb jogkörrel párosulva, olyan tényezői az adott ország gazdasági-társadalmi életének, amelyekkel számolni kell (Strausz 2007).

A köztestületi státusz és az automatikus tagság révén rendelkezésükre álló anyagi eszközök a szolgáltatási tevékenységhez is forrásként szolgálnak. Bizonyos hatósági feladatokkal is rendelkeznek, hatáskörük országonként eltérő. Számos területen teljes mértékben átveszik az állam szerepét. Német nyelvterületen, Magyarországon a szakképzés, a kereskedelem-fejlesztés a kamarák kezébe került, de például Romániában a kamara cégbírósági feladatokat is ellát. A két modell közötti különbségeket az 1. táblázat foglalja össze:

1. táblázat: A magánjogi és a közjogi kamarai modell összehasonlítása

Magánjogi kamarák	Közjogi kamarák
Egyesület (lobby szervezet)	Köztestület
Önkéntes tagság	Kötelező tagság[2]
Közfeladatokat nem lát el	Közfeladatokat is ellát
Korlátozott funkciók	Több funkció
Nincsenek törvény által biztosított jogok	A helyi és országos gazdasági döntések befolyásolására törvény által biztosított joga van
Gyengébb érdekérvényesítés	Érdekkiegyenlítést szolgáló, hatékony belső érdekérvényesítés

Forrás: Síkfői 1999.

A gazdasági kamaráknak nemcsak az előbbiekben ismertetett „tiszta" formái jelennek meg Európában, hanem több országban, köztük Magyarországon is vegyes megoldás létezik, vagyis a kamarák a két modell közötti átmenetként, önkéntes tagsággal, de köztestületi szervezeti formában működnek.

A gazdasági kamarák tevékenységének külföldi tapasztalatai

A fejlett nyugati országokban működő kamarák jellegét a honi sajátosságok határozzák meg. Ahogy az előzőekben említésre került, két alaptípus különül el: Németországban, Ausztriában, Spanyolországban, Franciaországban, Olaszországban, Luxemburgban és Hollandiában a rendszer kötelező (vagy „automatikus") tagságon alapul. E kamarák a gazdaság szervezésében és fejlesztésében, az infrastruktúra megteremtésében és javításában, a gazdasági döntéshozatalban és közigazgatásban jóval nagyobb súllyal vesznek részt, mint a másik alaptípust képező, önkéntesen szerveződő – angol, ír, dán, belga és az Egyesült Államokban működő – kamarák. A következőkben – a teljesség igénye nél-

[2] A zárt modell kötelező tagságot feltételez, néhány ország gyakorlata mégis eltér ettől.

kül – bemutatom néhány külföldi kamara szolgáltatótevékenységét, a gazdaság- és vállalkozás-fejlesztésben betöltött szerepét, illetve ezek felhasználhatóságát a magyar kamarák tevékenységének átalakítása szempontjából.

Közjogi jogállású kamarák

Németország[3]

Németország közjogi kamarai rendszere a 19. század óta működik. Külön kereskedelmi és ipari, agrár- és kézműves kamara működik, amelyekhez szakmai kamarák rendszere társul. Az országban 82 helyi szintű és 12 regionális közjogi ipari és kereskedelmi kamara (DIHK) működik, amelyek csúcsszerve a magánjogi egyesületként működő Német Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége (DIHT), e felett a szövetségi államok Gazdasági Minisztériuma gyakorolja a felügyeletet. Az IHK tagjai tagdíjat fizetnek, amelynek összege az iparűzési adó nagyságától függ. A kamarák a következő forrásokból finanszírozzák tevékenységeiket: alaptagdíj, illetékek, okiratok kiállításának díja, szolgáltatásokból származó bevételek.

A német kamarák fontosabb szolgáltatásai: állásfoglalások készítése a gazdaság- és jogpolitika területén helyi, regionális és nemzeti szinten, szakértői tevékenység a bíróságok és állami hatóságok részére, széleskörű szolgáltatások nyújtása, szakmai tréning, adminisztratív feladatok (eredetbizonyítványok, kereskedelmi számlák hitelesítése, akkreditáció), sokrétű tanácsadói szerep a finanszírozási programok területén. A tagok száma eléri a 3,8 milliót.

Az országban a KKV szektor fejlesztésén belül kiemelten kezelik a vállalkozásbarát környezet megteremtését, új cégek alapításának támogatását, munkaalkalom teremtését, a versenyhelyzet és a termelékenység javítását. A támogatási intézményrendszer: legfelsőbb szintjén a szövetségi, a tartományi kormányok és az EU intézményei helyezkednek el. Középszinten találhatók a minisztériumok, az állami tulajdonban lévő speciális bankok, melyek irányítják, felügyelik a legtöbb

[3] Lásd http://www.dihk.de.

szövetségi pénzügyi programot. A tartományokban független regionális intézetet vagy bankot alapítanak a KKV fejlesztési programok megtervezésére és végrehajtására. A különböző finanszírozási, tanácsadási, innovációs programok megvalósítására mezzo és mikro szinten sokféle szereplő, intézmény létezik.

Ausztria[4]

Az osztrák kamarát a kilenc osztrák tartományban működő regionális kamarák, 80 helyi, valamint a szervezeti és a közjogi Osztrák Gazdasági Kamara alkotják. A kamara tevékenységét hét szakosztályban végzi, ez kiterjed a kézműipar, a kereskedelem, az ipar, a közlekedés, a turisztika, a bank és biztosítás, valamint az információnyújtás területére. Szerkezeti felépítése tekintetében az egységes kamara, vagyis a kötelező tagság elve valósul meg. Felügyeletét a Gazdasági és Munkaügyi Miniszter látja el. Bevételeinek jelentős részét (95%) – a kötelező tagságnak köszönhetően – a tagdíj teszi ki, a szolgáltatásokból csekély (5%) bevétele származik.

A kamara egyik fő feladata tagjai érdekeinek képviselete a kormánynyal, a minisztériumokkal és más igazgatási hatóságokkal való tárgyalásokon. Ebből következően jogában áll véleményezni a törvényeket és fontosabb rendeleteket. Az osztrák kamara átfogó tanácsadási és szolgáltatási programokkal áll tagjai rendelkezésére olyan ügyekben, mint az adózás és hitel, szakmai képzés, továbbképzés, reklám, munkajog, piackutatás. Jelentős szerepet kap a békéltető testület működése és a hatósági bizonyítványok kiállítása is. Az egyes tartományi kamaráknál létesített Gazdaságfejlesztő/támogató Intézetek (WIFI) koordinálják a területi gazdaságfejlesztési tevékenységet. Szolgáltatása kiterjed az általános gazdaságfejlesztésre, külföldi rendezvényekre, szakmai továbbképzésekre, nemzetközi know-how transzferre.

A kamara vásárokat szervez, információs standokat létesít a külföldi rendezvényeken. Kamarai lapjai kiadásával aktuális és gyakorlati információkat nyújtanak, melyek a külföldi üzletek lebonyolításához szükségesek, tudósítanak az üzleti kínálatról, exportról, importról. Az

[4] Lásd http://portal.wko.at/wk/startseite.wk.

innovációs szolgáltatások terén az új és jobb termékek, előállítási eljárások és szervezési módok kialakítása, a nemzetközi versenyképesség növelése érdekében új piacok és termékek felkutatása, szervezetfejlesztés, új technológiák kiválasztása és bevezetése szerepel a kamarai szolgáltatások között.

Spanyolország[5]

A Spanyol Kereskedelmi Ipari és Hajózási Kamara 1886 óta működik, 1911-ben pedig létrejött a közjogi kontinentális modell. A kamarák feladata az ipar, a kereskedelem és a hajózás érdekeinek képviselete, előmozdítása, védelme. 85 helyi, 5 regionális és egy országos kereskedelmi kamara működik. A kamarák széleskörű függetlenséget élveznek költségvetésük kialakítása, megtervezése terén, amelyet aztán az adminisztrációs szervek jóváhagynak, és az adójogszabályokhoz igazítanak. Finanszírozásukat állandó és nem állandó pénzalapokból biztosítják. Ezek a következők: állandó: tagdíjak, az adófajtákból származó bevételek; nem állandó: kurzusok részvételi díjai, konzultációs díjak, kiadványok árai, az üzleti szolgáltatásokból beszedett díjak. A pénzügyi és támogatási feltételeket a Pénzügyi és Gazdasági Minisztériumon belül az Idegenforgalmi Kereskedelmi KKV-i Államtitkárság határozza meg.

A spanyol kamarák magasan kvalifikált szakértői csoportjai jogi, gazdasági, pénzügyi és technológiai tanácsokkal szolgálnak. A képzés terén a kamarák a második helyen állnak a közigazgatási intézmények mögött. Támogatják egyetemi, vállalati központok létrehozását kutatóközpontokkal, üzletközpontokkal, környezetvédelmi szemináriumokkal, és az egyéb szervezetekkel létrejövő kapcsolatokat. Létrehozták a Kezdő Vállalkozások Fejlesztési Központjait, amelyek a vállalkozások indításánál nyújtanak segítséget. A konfliktusok megoldása céljából választott bíróságot hoztak létre, amely rugalmas, hatékony és kényelmes módszernek bizonyult. Helyi szinten speciális tanácsadó és adminisztrációs szolgáltatásokat biztosítanak (származási bizonyítvány, törvényes aláírások kibocsátása). Folyamatosan támogatják a spanyol és az egyéb országbeli vállalkozók együttműködését.

[5] Lásd http://www.camerdata.es.

Franciaország[6]

A Franciaországban tevékenykedő kereskedelmi és iparkamarák szervezetét és tevékenységét alapjaiban az 1898-ban elfogadott kamarai törvény szabályozza. Az ipar és kereskedelem érdekképviseletét háromszintű rendszer alapján szerveződő kamarák látják el. A megyei közjogi kamarák feladata a kormányzat informálása, a véleménynyilvánítás, információ és szolgáltatások nyújtása tagjaik számára. Ezek felett állnak az önkéntes szerveződésű regionális kamarák, ugyanezen feladatokkal. Az országban 183 kereskedelmi és iparkamara működik, amelyből 162 helyi, 21 pedig regionális szinten helyezkedik el. Nemzeti szinten a köztestületi Francia Kereskedelmi és Iparkamarák Állandó Közgyűlése fogja össze őket. Fő feladata: a helyi kamarák érdekeinek egyeztetése, a külkereskedelem előmozdítása, magasabb szintű szolgáltatások nyújtása.

A kamarai tevékenységek finanszírozási forrásait négy fő csoportra oszthatjuk: önfinanszírozás: a vállalatoknak közvetve vagy közvetlenül nyújtott szolgáltatások díja; állami támogatás: kamarai kezdeményezések és projekttanulmányok készítésére; adókból befolyó összegek: a kamarák jogosultak tevékenységeik adómegszavazására finanszírozás céljából; fejlesztési hitelek: kamarai fejlesztések fedezetéül szolgál.

Minden megyei kamara létrehozott egy vállalkozási központot, mely a vállalatoknak nyújt segítséget a vállalatalapítás jogi feltételeinek kialakításához és az átalakulási eljárások felgyorsításához. A tanácsadók hálózatokban dolgoznak, s a szolgáltatások javítása érdekében mindenki szakértelme felhasználásra kerül. A kamarák kezdetektől fogva bekapcsolódtak a fejlesztési politikába, melynek folyamán a vállalatok érdekeit tartják szem előtt. A külföldi kapcsolatok terén a kamarák katalizátor szerepet játszanak adott területeken: kereskedelmi misszió: célja kapcsolatok felkutatása és kiépítése; aktamisszió: az első lépéseket a kapcsolatok feltárására és a vállalatok nemzetközi piacokra való bevezetésére a szakértők teszik meg; közös pavilonok szervezése: hazai és külföldi kiállításokon.

[6] Lásd http://www.cci.fr/web/organisation-du-reseau.

Olaszország[7]

Az 1770 óta működő, köztestületként funkcionáló kamarák hatásköre kiterjed a tagvállalataik általános érdekképviseletén túl a helyi gazdaság fejlesztésére is. Az ország 122 kamarájából 102 működik helyi szinten, 19 regionális egység van, egy pedig országos hatáskörrel rendelkezik. Finanszírozásuk fő forrása a tagdíjak, amelyek az összbevétel 70%-át teszik ki. Másodlagos forrásnak tekinthetők az állami hozzájárulások és a szolgáltatásokért kapott bevételek (22%), valamint a származékos bevételek, adományok (8%). Tagságuk eléri a 3,8 millió főt.

Az országos hatáskörű szerv elsődleges feladata a koordináció, konjunktúra jelentések és prognózisok készítése, együttműködés az európai kamarai szervekkel. A tartományi kamarák az adott tartomány egészének gazdasági érdekeit egyeztetik és képviselik. Fő profiljukat a tagoknak kínált információnyújtás, nyilvántartások vezetése, ár- és termékeredet igazolások képezik. Piacszabályozó és ellenőrző szerepük révén jogukban áll bármikor polgári vagy büntetőjogi bírósághoz fordulni, valamint a döntőbírósági és egyeztető eljárásba beavatkozni. Olaszországban a nemzeti kis- és középvállalkozás-fejlesztés terén kiemelkedő szerepet töltenek be a gazdasági kamarák, melyek szervezetét és működését az 1993 és 1998-as törvény szabályozza, tevékenységükkel a gazdaság teljes spektrumát igyekeznek lefedni.

Hollandia[8]

Németalföldön a gazdasági kamarák kötelező regisztrációval, illetve kötelező tagsággal rendelkező közjogi testületek. Fő feladatuk az ipar, kereskedelem, kézműipar és a szolgáltató ágazatok gazdasági érdekeinek a képviselete. A rendszer érdekessége, hogy a kamarák nemcsak a munkaadók, hanem a munkavállalók képviselői is. Összesen 21 regionális érdekképviselet működik, melyek feladatai: cégnyilvántartás, közigazgatási feladatok (például export-import igazolások), szolgáltatások és információk nyújtása általános és speciális kérdésekben annak érdekében, hogy a vállalkozások jobb döntéseket hozzanak. A

[7] Lásd http://www.unioncamere.it.
[8] Lásd http://kvk.nl.

kamarák feladata ezenkívül a regionális gazdaság élénkítése, a tanácsadás, a munkaadók és a munkavállalók közötti közvetítés, illetve önálló gazdaságélénkítő kezdeményezések megfogalmazása. Ezek felett áll a közjogi Holland Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetsége, mely szervezet elsődlegesen koordinációs munkájával, nemzetközi kapcsolataival és érdekkiegyenlítő munkájával segíti a területi kamarák munkáját.

Luxemburg[9]

Az ország kis méretéből adódóan egy közjogi kamara működik, melynek tevékenysége kiterjed a szolgáltatás, a kis- és középvállalatok, média, bankok, biztosítók és a vendéglátás területére. Legfontosabb pénzügyi forrását a vállalkozók hozzájárulása képezi, mely az utolsó előtti év adózatlan nyereségének 4%-os mértékét nem haladhatja meg. Az állami támogatás másodlagos helyet foglal el. A luxemburgi rendszer egyéni vonása, hogy kamarája szerepet kap a törvényhozásban, mégpedig úgy, hogy törvénytervezet előterjesztési lehetőséggel rendelkezik, valamint tanácsadó testületként is funkcionál. Feladatai közé sorolható még az információnyújtás és a képzés területén betöltött szerepe. Bevételeinek jelentős része (70%-a) tagdíj, a többi bevétele csekély ezek mellett: szolgáltatásból befolyt összeg (8%), kormányzati támogatás (10%), egyéb tevékenység (12%). Tagsága 35 ezer főt számlál.

Magánjogi jogállású kamarák

Egyesült Államok[10]

Az Egyesült Államok a magánjogi kamarai rendszer egyik legismertebb és leggyakrabban emlegetett példáját nyújtják. Az Egyesült Államokban a kamarák gyakorlatilag vállalkozói klubok, amelyek rendszerint egy-egy város vagy megye vállalkozóinak egy részét fogják össze, s nem látnak el kötelező közfeladatokat, hanem egyrészt az illető vállalkozói csoport érdekérvényesítő szervezeteként, lobby szervezetként működnek, másrészt szolgáltatásokat nyújtanak a térség vállalko-

[9] Lásd http://www.cc.lu.
[10] Lásd http://www.uschamber.com.

zásai számára.

A kamarai szerveződés teljesen önkéntes, amelyet a U. S. Chamber of Commerce fog össze, így több mint kétszázezer tagot számlál, és országosan százhetven kereskedelmi kamarát képvisel. A helyi kamarák fizetség ellenében a következő legtipikusabb szolgáltatásokat nyújtják: üzletember-találkozók szervezése, partnerközvetítés, oktatás, management szolgáltatások, részvétel helyi infrastrukturális projektek kialakításában és működtetésében (kikötők, repülőterek, üzleti központok stb.). A kamarák sajátossága, hogy erőteljesen képviselik a területükön működő közép- és nagyméretű cégek érdekeit, és jelentős bevételekre tesznek szert szolgáltatásaik és gazdasági infrastrukturális beruházásaik révén.

Mivel a kamarák nem köztestületek, ezért mind a köztestületi feladatokat, mind a vállalkozásfejlesztési feladatokat az államnak, illetve az állam által létrehozott kormányhivataloknak kell ellátnia. Az egyes szövetségi államokban és a nagyvárosokban is működő kamarák tehát az európai mintától eltérően nem a kereskedelem fejlesztését tekintik legfőbb feladatuknak, hanem a lobbyzást. A gazdasági törvénykezés menetét figyelik, és próbálják érdekvédelmi szervezetként befolyásolni.

Nagy-Britannia[11]

Az első kamara Skóciában, III. György uralkodás idején alakult Glasgowban, 1783-ban. Megalakulásának oka hasonló, mint a marseilleinek, ahol a tengeri kereskedelem problémáit kívánta orvosolni. E kamarák magánjogi alapon, az egyesülési szabadság elvén jöttek létre, jogi személyként működtek, szervezeti felépítésüket szabadon állapíthatták meg. De több akkori gyarmaton is létrehoztak kamarákat, melyek szövetségbe tömörültek: ennek már az iparosok is tagjai lettek, illetve jelentős közéleti személyeket is tagjaik közé választottak. Az 1929-es brit társasági törvény előírta, hogy csak olyan testület, társaság viselheti a kamara nevet, amely jövedelmét kizárólag alaptevékenységére, a kereskedelemfejlesztésre fordítja, és nem fizet osztalékot.

A magánjogi jelleg nem változott. Jelenleg 60 helyi és egy nemzet-

[11] Lásd http://www.chamberonline.co.uk.

közi kamara működik Nagy-Britanniában. Bevételi forrásai: tagdíj (35%), szolgáltatásokból befolyt összeg (19%) és egyéb támogatás, adomány (46%). Tevékenysége inkább lobby jellegű, de információnyújtással, tanácsadással, oktatással segíti a vállalkozásokat.

Dánia[12]

Nincsenek helyi és területi kirendeltségei, és 3 külföldi kamarája van. A tagvállalkozások száma 20 000-re tehető, aminek 75,6%-a kisvállalkozás, 18,4%-a középvállalkozás, a maradék 6%-ot pedig a nagyvállalkozások alkotják. A döntéshozó testületek a következők: közgyűlés, elnök, igazgatóság. A szervezet finanszírozása 40%-ban a tagok hozzájárulásából és 60%-ban értékesítési szolgáltatásokból épül fel. A következő tevékenységeket nyújtja tagjainak: üzleti érdekek általános képviselete, információnyújtás és tanácsadó szolgálat működtetése, a gazdasági fejlődés előremozdítása, érdekképviselet, jogi segítségnyújtás.

Belgium[13]

Az első belga kereskedelmi kamarát 1667-ben, Bruggében alapították, 1875-ben vált privát szervezetté. Jelenleg 16 helyi kereskedelmi kamara működik Belgiumban, melyeknek 3 regionális, 15 helyi kirendeltsége (1 Brüsszelben, 6 Vallóniában, 8 Flandriában) és 27 külföldi kamarája van. A tagvállalkozások száma 33 000, amelynek 86%-a kisvállalkozás, 10%-a középvállalkozás és a maradék 4%-ot pedig a nagyvállalkozások alkotják. A döntéshozó testületi szervei a következők: közgyűlés (újraválasztják minden évben), elnök (újraválasztható 3 évente), elnökség és igazgatóság (szintén 3 évenként újraválaszthatóak). A szervezet finanszírozása 20%-ban a tagok hozzájárulásából, 55%-ban értékesítési szolgáltatásokból épül fel, és 25%-ban nemzetközi kereskedelmi ügyeletekből történik. A tagok számára nyújtott tevékenységek: érdekképviselet hazai és nemzetközi szinten, a kamarák tevékenységének koordinálása, különféle képzések nyújtása; a nyújtott szolgáltatás

[12] Lásd http://www.danskerhverv.dk.
[13] Lásd http://www.ccife.org/belgique.

minőségéért folyamatos felelősséggel tartozik.

Portugália[14]

A kamarának nincsenek regionális és helyi kirendeltségei. A tagvállalkozások száma 5000, amelynek 65%-a kisvállalkozás, 25%-a középvállalkozás, a maradék 10%-ot pedig a nagyvállalkozások alkotják. A döntéshozó szervek a következők: a közgyűlés és az igazgatóság. A szervezet finanszírozása 10%-ban a tagok hozzájárulásából, 90%-ban értékesítési szolgáltatásokból épül fel. Főbb tevékenységei: a kamarák érdekeinek védelme, információszolgáltatás, gazdasági fejlődés előremozdítása, export dokumentumok biztosítása (ATA-igazolványok, származási bizonyítvány, vízumok), fordítások és fénymásolatok tanúsítása, választott bírósági és/vagy békéltetési szolgáltatás nyújtása.

Következtetések

A gazdaságfejlesztés egyik dilemmája, hogy a kormány, illetve a gazdasági élet mely szereplői játsszanak kulcsszerepet a kis- és középvállalkozások és a gazdasági infrastruktúra fejlesztésének területén. A nemzetközi gyakorlat szerint az állam és annak megfelelő szervezetei, a vállalkozók alapítványai és egyesületei, valamint a gazdasági kamarák világszerte egyaránt fontos szerepet töltenek be e kettős feladat megoldásában. Tényleges eredményeket ott érhetnek el, ahol a szereplők tevékenysége megfelelő összhangban áll egymással. Ennek működő példáit láthattuk az előzőekben áttekintett külföldi kamarai tevékenységeknél, amelyek bizonyos segítséget nyújthatnak a hazai kamarai rendszer megújuló szolgáltatási rendszeréhez.

A magánjogi típusú kereskedelmi kamarák rendszere azt a helyzetet illusztrálja, amikor a kamaráknak egy tisztán magánjogi rendszerben kell működniük, de ugyanakkor jól szervezett szolgáltatási rendszerük révén ebben a helyzetben is meg tudnak élni. Természetesen egy erős állami vállalkozásfejlesztési eszközrendszer áll a háttérben, így a rendszer nem annyira liberális, mint inkább állami, és nem a gazdaság önkor-

[14] Lásd http://www.cclusohungara.pt/hu.

mányzata (vagyis a kamarák), hanem az állam tölt be abban fontos szerepet. Így a magánjogi rendszerű kamarák rendszere nem szolgálhat példaként a magyar kamarák számára.

A közjogi kamarai rendszerű országokban (például Németország, Franciaország, Spanyolország) nagy hangsúlyt fektetnek a kis- és középvállalkozások fejlesztésére, pénzügyi támogatására, segítésére. Az országoktól függően kisebb eltérések tapasztalhatók, de alapvetően hasonló rendszer szerint működik a vállalkozás-fejlesztés intézményrendszere, amelyben fontos szerepet kapnak a kamarák. Azonban komoly állami segítség is jelentkezik e téren, különösen a finanszírozási támogatások területén. Majdnem minden országban külön bankok, alapítványok működnek kifejezetten ezzel a céllal. A kamarák számára követendő példa lehetne ennek a területnek a fejlesztése, ez azonban komoly banki támogatottság, állami garanciavállalás nélkül nem lehetséges. Ehhez azonban a kormány részvételére, támogatására lenne szükség.

Az érdekegyeztetési folyamatok tekintetében mintaként szolgál az osztrák kamara intézménye, ahol a pluralista demokrácia működését sikerült összeegyeztetni a neokorporatista érdekképviselettel. A különböző társadalmi, politikai, gazdasági csoportok közötti párbeszéd, ezáltal a szociális kohézió magas fokán álló, egyedülálló európai mintát hozott létre (Strausz–Zachar 2008).

A tapasztalatok – főként a német és az osztrák gazdaság története alapján – tehát azt mutatják, hogy egy átalakulóban lévő gazdaság fejlődését, a forgalmi viszonyok és az üzleti etika stabilizálódását, a gazdaság önkormányzó mechanizmusainak kiformálódását, a gazdaság szereplőinek információval való ellátását, a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatrendszer kiépülését a teljes reprezentativitást biztosító kötelező, avagy „automatikus” tagság alapján létrejövő és működő kamarák szolgálhatják csak kellő hatékonysággal és eredményességgel. E kamarák a gazdaság szervezésében és fejlesztésében, az infrastruktúra megteremtésében és javításában, a gazdasági döntéshozatalban és közigazgatásban nagyobb súllyal vesznek részt, mint a – sajátos jogtörténeti okok folytán – magánjogi alapon, önkéntesen szerveződő, érdemi jogosítványokkal csak kivételesen rendelkező kamarák. Magyarországon is – figyelembe

véve a külföldi tapasztalatokat – a korábbi, 1994-es bevezetés után ismét megjelent a kötelező tagsághoz hasonló jogintézmény, 2012. március 1-től bevezetésre került kötelező regisztráció formájában, amelynek következő lépcsője lehet a kötelező tagság bevezetése.

Irodalomjegyzék

Síkfői T. 1999. *Mi is a kamara?* Kézirat. Pécs

Strausz P. 2007. *Kamarák a két világháború közötti Magyarországon*. L'Harmattan Kiadó, Budapest

Strausz P.–Zachar P. K. 2008. *Gazdasági és szakmai kamarák Magyarországon és az Európai Unióban*. L'Harmattan Kiadó, Budapest